ZİRAAT FAKÜLTELERİ EĞİTİM PROGRAMLARI
DEĞERLENDİRME VE AKREDİTASYON DERNEĞİ
ZİDEK
TEMATİK ANALİZ RAPORU
(Temmuz 2022)

GİRİŞ

Ziraat Fakülteleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (ZİDEK), çeşitli disiplinlerdeki Ziraat Fakülteleri eğitim programları için akreditasyon, değerlendirme ve bilgilendirme çalışmaları yaparak Ziraat Mühendisliği eğitiminin kalitesinin yükseltilmesine katkıda bulunmak amacıyla faaliyet gösteren bağımsız bir kuruluştur.

ZİDEK, Türkiye ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinde Ziraat Mühendisliği eğitimi veren fakültelerin bünyelerindeki farklı lisans programlarının akreditasyonunun gerçekleştirilmesi amacıyla 7 kurucu üyeyle 03 Mart 2011 tarihinde yapılan başvuru ile kurulmuştur. Dernek Tüzüğü Ankara Valiliği İl Dernekler Müdürlüğü tarafından Ziraat Fakülteleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği (ZİDEK)/06-100-100 Kütük Numarası ile 17 Haziran 2011 tarihinde onaylanmıştır. Ziraat Fakülteleri Eğitim Programları Değerlendirme ve Akreditasyon Derneği'nin en yetkili kurulu ZİDEK Genel Kurulu 31.12.2021 itibarıyla 46 üyeden oluşmaktadır.

ZİDEK'e bir Ulusal Dış Değerlendirme ve Akreditasyon Kuruluşu olarak Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) tarafından 08 Temmuz 2020 tarihinde "Kalite Değerlendirme ve Tescil Belgesi verilmiştir. Ziraat Fakülteleri Eğitim Programlarını değerlendirme ve akreditasyon çalışmalarına 2021 yılı itibarıyla başlanmıştır.

2021 yılında 24 programın akreditasyon başvurusuyla ZİDEK çalışmalarına başlamıştır (Tablo 1).

Tablo 1. 2021 Yılı ZİDEK Akreditasyon Başvurusu Sayıları

YIL	İlk kez genel değerlendirme için başvuran program sayısı	Toplam başvuran program sayısı	Akreditasyon Değerlendirmesi yapılan program sayısı	Devlet	Vakıf	KKTC	Akredite olan toplam program sayısı
2021	24	24	10	10	-	-	10

2021 yılında 24 program başvuru yapmış, 10 programa saha ziyaretine gidilmiştir. Akreditasyon ziyareti yapılmaması veya akreditasyon başvurularının kabul edilmemesine ilişkin gerekçeler Tablo 2'de verilmiştir

Tablo 2. Akreditasyon Değerlendirme Sürecinin Devam Etmemesinin Nedenleri

YIL	Başvuru sürecinin devam etmemesinin nedenleri
2021	Başvuru kriterlerinin karşılanmaması (2) Başvurunun geri çekilmesi (1) ÖDR inceleme sırasında başvuru kriterlerinin karşılanmaması (11)

Akreditasyon süreçlerinin yürütülmesi kapsamında aşağıdaki eğitim çalışmaları ZİDEK Eğitim ve Bilgilendirme Komisyonu tarafından yürütülmektedir.

- Kurum Eğitim Çalıştayları
- Program Değerlendiricisi Eğitim Çalıştayları
- Öğrenci Değerlendirici Eğitim Çalıştayları
- Akreditasyon Başvurusu Yapan Kurumlara Ön Bilgilendirme Toplantıları
- Takım Başkanları Eğitim Çalıştayları
- Değerlendirme Takımları Eğitim Çalıştayları

2019-2021 yılları arasında ZİDEK değerlendirici eğitimlerine katılan ve Program değerlendiricisi adayı (PDA) olarak ZİDEK'e başvuran 114 akademik personel, 29 öğrenci, 65 devlet kurumu, 13 özel sektör, 9 dernek/birlik ve 3 meslek odası mensubu olmak üzere ZİDEK'in 233 kişilik bir değerlendirici havuzu mevcuttur.

ZİDEK Program Değerlendirici Havuzunun detaylı dağılımı Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. ZİDEK Program Değerlendiricisi Havuzu

ZİDEK Değerlendirici Eğitimlerine Katılan ve Program Değerlendiricisi Adayı (PDA) olarak ZİDEK'e Başvuranların Toplam Sayıları ve Dağılımları			
Üniversite Katılımcıları	**Sayı**	**Diğer kurumlar**	**Sayı**
Prof. Dr.	60	Devlet Kurumu	**65**
Doç. Dr.	22	Özel Sektör	**13**
Dr. Öğretim Üyesi	18	Dernek / Birlik	**9**
Dr. Öğretim Görevlisi	1	Meslek Odası	**3**
Öğretim Görevlisi	1		
Dr. Araştırma Görevlisi.	12		
Araştırma Görevlisi (Lisansüstü Öğr.)	7		
Öğrenci - Lisansüstü	9		
Öğrenci - Lisans	13		
TOPLAM AKADEMİK	**114**		
TOPLAM ÖĞRENCİ	**29**		
TOPLAM: 233			

Değerlendirme takımlarında görev alan üyelerin dağılımı Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Değerlendirme Takımı Üyelerinin Dağılımı

YIL	**Ziyaret edilen program sayısı**	**Akredite olan program sayısı**	**Takım Başkanı**	**Takım Eş Başkanı**	**Asıl Değerlendirici**	**Eş Değerlendirici**	**Öğrenci Değerlendirici**	**Toplam (Kişi)**
2021	10	10	3	3	10	10	5	31

ZİDEK, İlk akreditasyon dönemi olan 2021-2022 döneminde tamamladığı değerlendirme süreçleri sonrası toplam 10 programa 2 yıl süreli koşullu akreditasyon vermiştir. Akredite edilen program listesi Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5. ZİDEK Tarafından Akredite Edilen Programlar Listesi

ÜNİVERSİTE / FAKÜLTE / PROGRAM ADI	AKREDİTASYON BAŞLANGIÇ TARİHİ	AKREDİTASON BİTİŞ TARİHİ
Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootekni Lisans Programı	28.03.2022	30.09.2024
Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bahçe Bitkileri Lisans Programı	28.03.2022	30.09.2024
Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Bitki Koruma Lisans Programı	28.03.2022	30.09.2024
Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Makinaları ve Teknolojileri Mühendisliği Lisans Programı	28.03.2022	30.09.2024
Çukurova Üniversitesi Ziraat Fakültesi Toprak Bilimi ve Bitki Besleme Lisans Programı	28.03.2022	30.09.2024
Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Süt Teknolojisi Lisans Programı	28.03.2022	30.09.2024
Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarım Makinaları ve Teknolojileri Mühendisliği Lisans Programı	28.03.2022	30.09.2024
Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarımsal Yapılar ve Sulama Lisans Programı	28.03.2022	30.09.2024
Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Tarla Bitkileri Lisans Programı	28.03.2022	30.09.2024
Ege Üniversitesi Ziraat Fakültesi Zootekni Lisans Programı	28.03.2022	30.09.2024

Akredite edilen lisans programlarının dağılımları Tablo 6'da verilmiştir.

Tablo 6. Akredite Edilen Lisans Programlarının Dağılımı

	ZİDEK AKREDİTASYONU			
PROGRAM	**5 YIL**	**2 YIL**	**+3 YIL**	**TOPLAM**
Bahçe Bitkileri	-	1	-	1
Bitki Koruma	-	1	-	1
Süt Teknolojisi	-	1	-	1
Tarım Makinaları ve Teknolojileri Mühendisliği	-	2	-	2
Tarımsal Yapılar ve Sulama	-	1	-	1
Tarla Bitkileri	-	1	-	1
Toprak Bilimi ve Bitki Besleme	-	1	-	1
Zootekni	-	2	-	2
TOPLAM	-	**10**	-	**10**

AKREDİTASYON DEĞERLENDİRMESİ YAPILAN PROGRAMLARIN ZİDEK ÖLÇÜTLERİNE GÖRE DAĞILIMI

Bu bölümde akreditasyon değerlendirmesi yapılan programların dağılımları, ZİDEK Lisans Programları Değerlendirme Ölçütleri Belgesindeki her ZİDEK Ölçütü için ayrı ayrı grafiklerle belirtilmektedir.

(ZİDEK Lisans Programları Değerlendirme Ölçütleri Belgesine www.zidek.org.tr adresinden ulaşılabilir)

Ölçüt 1. Öğrenciler

Değerlendirmeye alınan bir program, öğrencilerin niteliği, gelişimi ve başarıları için aşağıdaki hususları içermelidir:

1.1. Programa kabul edilen öğrenciler, programın kazandırmayı hedeflediği bilgi, beceri ve davranış gibi çıktıları öngörülen sürede edinebilecek altyapıya sahip olmalıdır. Öğrencilerin kabulünde göz önüne alınan göstergeler izlenmeli ve bunların yıllara göre gelişimi değerlendirilmelidir.

1.2. Yatay ve dikey geçişle öğrenci kabulü, çift ana dal, yan dal ve öğrenci değişimi uygulamaları ile başka kurumlarda ve/veya programlarda alınmış dersler ve kazanılmış kredilerin değerlendirilmesinde uygulanan politikalar ayrıntılı olarak tanımlanmış ve uygulanıyor olmalıdır.

1.3. Kurum ve/veya program tarafından başka kurumlarla yapılacak anlaşmalar ve kurulacak ortaklıklar ile öğrenci hareketliliğini teşvik edecek ve sağlayacak önlemler alınmalıdır.

1.4. Öğrencileri ders ve kariyer planlaması konularında yönlendirecek danışmanlık hizmeti verilmelidir.

1.5. Öğrencilerin program kapsamındaki tüm dersler ve diğer etkinliklerdeki başarıları şeffaf, adil ve tutarlı yöntemlerle ölçülmeli ve değerlendirilmelidir.

1.6. Öğrencilerin mezuniyetlerine karar verebilmek için, programın gerektirdiği tüm koşulların yerine getirildiğini belirleyecek güvenilir yöntemler geliştirilmiş ve uygulanıyor olmalıdır.

1.7. Öğrenci memnuniyetinin değerlendirilmesi mutlaka yapılmalı, bu çıktıların çeşitli yönetim aşamalarında değerlendirilmesi ve değerlendirme sonuçlarının ilgili birim ve bireylere geri dönüşümü sağlanmalıdır.

Ölçüt 2. Program Eğitim Amaçları

2.1. Değerlendirilecek her program için, programın eğitim amaçları tanımlanmış olmalıdır.

2.2. Bu amaçlar aşağıdaki hususları içermelidir:

a) ZİDEK program eğitim amaçları tanımına uygun (program eğitim amaçları program çıktılarını çağrıştırmamalı ve program çıktıları ile benzer şekilde tanımlanmamalıdır) olmalıdır,

b) Kurumun, fakültenin ve bölümün öz görevleri ile uyumlu olmalıdır,

c) programın çeşitli iç ve dış paydaşlarını sürece dahil edilerek belirlenmelidir,

d) Programın iç ve dış paydaşlarının gereksinimleri doğrultusunda uygun aralıklarla gözden geçirilmeli ve gerekirse güncellenmiş olmalıdır.

e) Kolayca erişilebilecek şekilde yayımlanmış olmalıdır.

2.3. a)Eğitim amaçlarına ulaşıldığını belirlemek ve belgelemek için kullanılan bir ölçme ve değerlendirme süreci kurulmuş ve işletiliyor olmalıdır.

b)Bu süreç yardımıyla program eğitim amaçlarına ulaşıldığı kanıtlanmalıdır.

Ölçüt 3. Program Çıktıları

3.1. Program çıktıları, program eğitim amaçlarına ulaşabilmek için gerekli bilgi, beceri ve davranış bileşenlerinin tümünü kapsamalı ve üçüncü (3) fıkrada belirtilen (3.3-a,b,c,d,e,f,g,h,i,j ve k) ZİDEK çıktılarını da içerecek biçimde tanımlanmalıdır.

3.2. Programlar tarafından, program eğitim amaçlarıyla tutarlı olmak koşuluyla, kendilerine özgü ek program çıktıları tanımlayabilirler. Her ne kadar programlar kendi program çıktılarını tanımlayabilirlerse de, bu program çıktıları ZİDEK çıktılarının tümünü eksiksiz olarak kapsamalıdır.

3.3. Mezuniyet aşamasına gelmiş olan öğrencilerin, aşağıda belirtilen program çıktılarını sağladıkları kanıtlamalıdır:

a) Matematik, fen bilimleri ve ilgili mühendislik (Ziraat Mühendisliği, Orman Mühendisliği, Su Ürünleri Mühendisliği vb.) disiplinine özgü konularda yeterli bilgi birikimi; bu alanlardaki kuramsal ve uygulamalı bilgileri, karmaşık mühendislik problemlerinde kullanabilme becerisi.
b) İlgili Mühendislik alanlarındaki karmaşık problemleri tanımlama, formüle etme ve çözme becerisi, bu amaçla uygun analiz ve modelleme yöntemlerini seçme ve uygulama becerisi.
c) Mühendislik alanıyla ilgili karmaşık bir sistemi, süreci, cihazı veya ürünü gerçekçi kısıtlar ve koşullar altında bir başka değişle eldeki imkanlar ve söz konusu alanın mevcut durumu dikkate alınarak belirli gereksinimleri karşılayacak şekilde tasarlama becerisi ve bu amaçla modern tasarım yöntemlerini uygulama becerisi.
d) İlgili Mühendislik uygulamalarında karşılaşılan karmaşık problemlerin analizi ve çözümü için gerekli olan modern araçları seçme ve kullanma becerisi, bilişim teknolojilerini etkin bir şekilde kullanma becerisi.
e) İlgili Mühendislik alanında karşılaşılan karmaşık problemlerinin veya disipline özgü araştırma konularının incelenmesi için deney tasarlama, deney yapma, veri toplama, sonuçları analiz etme ve yorumlama becerisi.
f) Disiplin içi ve çok disiplinli takımlarda etkin biçimde çalışabilme becerisi; bireysel çalışma becerisi
g) Alanında etkin rapor yazma ve yazılı olan raporları anlama, tasarım ve üretim raporları hazırlayabilme, etkin sunum yapabilme, açık ve anlaşılabilir talimat alma ve verme becerisi.
h) Yaşam boyu öğrenmenin gerekliliği konusunda farkındalık; bilgiye erişebilme, bilim ve teknolojideki gelişmeleri izleme ve kendini sürekli yenileme becerisi.

i) Etik ilkelerine uygun davranma, mesleki ve etik sorumluluk ve mühendislik uygulamalarında kullanılan standartlar hakkında bilgi.

j) Mühendislik alanıyla ilgili proje yönetimi, risk yönetimi ve değişiklik yönetimi gibi, iş hayatındaki uygulamalar hakkında bilgi; girişimcilik, yenilikçilik hakkında farkındalık; sürdürülebilir kalkınma hakkında bilgi.

k) Mühendislik uygulamalarının evrensel ve toplumsal boyutlarda sağlık, çevre ve güvenlik üzerindeki etkileri ve çağın mühendislik alanına yansıyan sorunları hakkında bilgi; mühendislik çözümlerinin hukuksal sonuçları konusunda farkındalık.

Ölçüt 4. Sürekli İyileştirme

4.1. Kurulan ölçme ve değerlendirme sistemlerinden elde edilen sonuçların programın sürekli iyileştirilmesine yönelik olarak kullanıldığına ilişkin kanıtlar sunulmalıdır.

4.2. Bu iyileştirme çalışmaları, başta Ölçüt 2. Program Eğitim Amaçları ve Ölçüt 3. Program Çıktıları ile ilgili alanlar olmak üzere, programın gelişmeye açık tüm alanları ile ilgili, sistematik bir biçimde toplanmış, somut verilere dayalı olmalıdır.

4.3. Program çıktılarının sağlanma düzeyini dönemsel olarak belirlemek ve belgelemek için kullanılan bir ölçme ve değerlendirme süreci oluşturulmuş ve işletiliyor olmalıdır.

Ölçüt 5. Eğitim Planı

5.1. Her programın program eğitim amaçlarını ve program çıktılarını destekleyen bir eğitim planı olmalıdır. Eğitim planı bu ölçütte verilen ortak bileşenler ve Programa Özgü Ölçütlerde verilen programa özgü bileşenleri içermelidir.

5.2. Eğitim planının uygulanmasında kullanılacak eğitim yöntemleri, istenen bilgi, beceri ve davranışların öğrencilere kazandırılmasını garanti edebilmelidir.

5.3. Eğitim planının öngörüldüğü biçimde uygulanmasını güvence altına alacak ve sürekli gelişimini sağlayacak bir eğitim yönetim sistemi bulunmalıdır.

5.4. Eğitim planı aşağıdaki bileşenleri içermelidir:

a) En az bir yıllık yada 32 kredi yada en az 60 AKTS (İşgücü temelli Kredi sistemi) kredisi tutarında Matematik ve Temel bilim eğitimi. Temel bilim eğitimi ilgili programa uygun olmalı ve deneysel çalışmalarla desteklenmelidir.
b) En az bir buçuk yıllık ya da en az 48 kredi ya da en az 90 AKTS (İşgücü temelli Kredi sistemi) kredisi tutarında temel mühendislik bilimleri ve ilgili programa uygun mühendislik meslek eğitimi.
c) Eğitim programının teknik içeriğini bütünleyen ve program amaçları doğrultusunda genel eğitim.
d) Uygulamalı derslerin en az %25 oranında olması.
e) Dört yıllık lisans programlarından mezuniyet için en az 240 AKTS.

5.5. Öğrenciler, önceki derslerde edindikleri bilgi ve becerileri kullanacakları, standartları, yeterlilikleri ve gerçekçi koşulları/kısıtları içerecek bir ana tasarım deneyimiyle alanında mühendislik uygulamasına hazır hale getirilmelidir.

Ölçüt 6. Öğretim Kadrosu

6.1. Öğretim programının temel unsuru olan öğretim kadrosu aşağıdaki hususları taşımalıdır.

a) Öğretim kadrosu, yeterli akademik düzeye sahip ve programın tüm alanlarını kapsayacak sayıda olmalıdır.
b) Öğretim kadrosu programın etkin bir şekilde sürdürülmesini, değerlendirilmesini ve geliştirilmesini sağlamalıdır.
c) Öğretim kadrosu, ilgili sektör, mesleki kuruluşlar ve işverenlerle ilişkileri sürdürebilecek nitelikte olmalıdır.

6.2. Öğretim elemanları, öğretim programlarının yürütülmesinin yanında, bilimsel araştırma yapma, öğretim elemanı-öğrenci ilişkisi, öğrenci danışmanlığı, üniversiteye hizmet ve mesleki gelişim hizmetlerinin yerine getirilmesi gibi konularda etkin olmalıdır.

6.3. Öğretim üyesi atama ve yükseltme kriterleri yukarıda sıralananları sağlamaya ve geliştirmeye yönelik olarak belirlenmiş ve uygulanıyor olmalıdır.

Ölçüt 7. Altyapı

Programların alt yapıları aşağıdaki özellikleri taşımalıdır:

7.1. Sınıflar, laboratuvarlar, uygulama alanları ve diğer araç-gereçler, eğitim amaçlarına ve program çıktılarına ulaşmak için yeterli ve öğrenmeye yönelik bir ortam hazırlamaya yardımcı olmalıdır.

7.2. Öğrencilerin ders dışı etkinlikler yapmalarına olanak veren, sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılayan, mesleki faaliyetlere ortam yaratarak, mesleki gelişimlerini destekleyen ve öğrenci-öğretim üyesi ilişkilerini canlandırılmasına uygun olmalıdır.

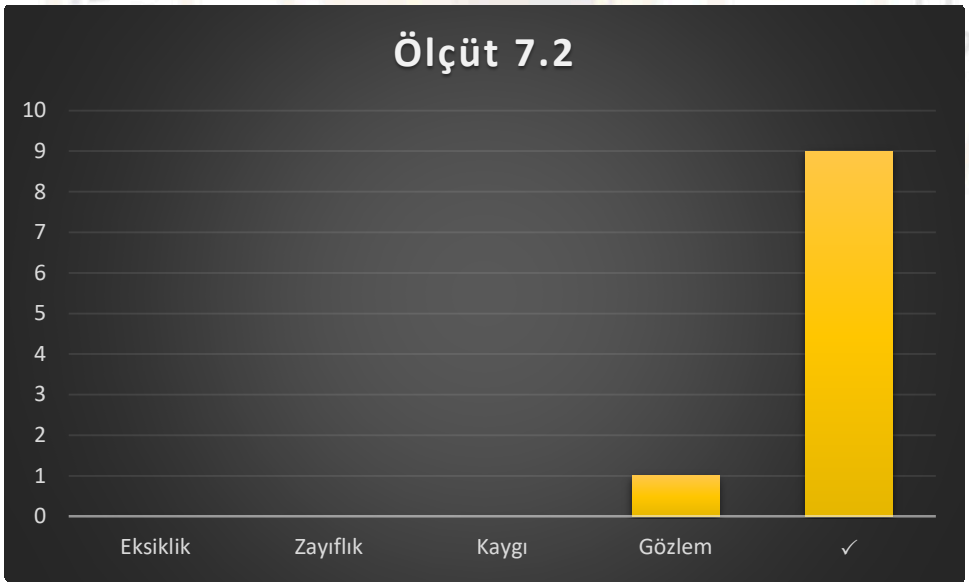

7.3. Programlar öğrencilerine güncel (modern) mühendislik araçlarını kullanmayı öğrenebilecekleri olanakları sağlamalıdır. Bilgisayar ve enformatik altyapıları, programın eğitim amaçlarını destekleyecek doğrultuda, öğrenci ve öğretim üyelerinin bilimsel ve eğitsel çalışmaları için yeterli düzeyde olmalıdır.

7.4. Öğrencilere sunulan kütüphane olanakları eğitim amaçlarına ve program çıktılarına ulaşmak için yeterli düzeyde olmalıdır.

7.5. Öğretim ortamında ve öğrenci laboratuvarlarında gerekli güvenlik önlemleri alınmış olmalıdır. Engelliler için altyapı düzenlemesi yapılmış olmalıdır.

Ölçüt 8. Kurum Desteği ve Parasal Kaynaklar

Programlar kurum desteği ve parasal kaynaklar bakımından aşağıdaki özellikleri taşımalıdır:

8.1. Üniversitenin idari desteği, yapıcı liderliği, parasal kaynaklar ve dağıtımında izlenen strateji, programın kalitesini ve bunun sürdürülebilmesini sağlayacak düzeyde olmalıdır.

8.2. Kaynaklar, nitelikli bir öğretim kadrosunu çekecek, tutacak ve mesleki gelişimini sürdürmesini sağlayacak yeterlilikte olmalıdır.

8.3. Program için gereken altyapıyı temin etmeye, bakımını yapmaya ve işletmeye yetecek parasal kaynak sağlanmalıdır.

8.4. Program gereksinimlerini karşılayacak destek personeli ve kurumsal hizmetler sağlanmalıdır. Teknik ve idari kadrolar, program çıktılarını sağlamaya destek verecek sayı ve nitelikte olmalıdır.

Ölçüt 9. Organizasyon ve Karar Alma Süreleri

Yükseköğretim kurumunun organizasyonu ile rektörlük, fakülte, bölüm ve varsa diğer alt birimlerin kendi içlerindeki ve aralarındaki tüm karar alma süreçleri, program çıktılarının gerçekleştirilmesini ve eğitim amaçlarına ulaşılmasını destekleyecek şekilde düzenlenmelidir.

Ölçüt 10. Programa Özgü Ölçütler

Her program, ZİDEK Lisans Programları Değerlendirme Ölçütleri Belgesinde Bölüm III'te verilen ilgili Programa Özgü Ölçütleri sağladığını kanıtlamış olmalıdır.

(ZİDEK Lisans Programları Değerlendirme Ölçütleri Belgesine www.zidek.org.tr adresinden ulaşılabilir)

SONUÇ VE ÖNERİLER

ZİDEK 8 Temmuz 2020 tarihinde Yükseköğretim Kalite Kurulu (YÖKAK) "Kalite Değerlendirme ve Tescil Belgesi" almıştır. Bunu takiben 2021-2022 dönemi ZİDEK'in akreditasyon değerlendirme başvurularını kabul etmeye başladığı ilk dönem olmuştur.

2021-2022 değerlendirme döneminde ZİDEK'e 24 lisans programından başvuru gelmiştir. Bu programlar arasından 10 program için saha ziyareti gerçekleştirilmiş ve akreditasyon kararı verilmiştir.

Bu raporda belirtildiği, gibi saha ziyareti gerçekleştirilen 10 programın ortak olarak güçlü yönleri ve ortak olarak gelişmeye açık yönleri bulunmaktadır.

Güçlü Yönler:

- Tüm kurumlarda üst yönetimden öğrenci temsilciklerine akreditasyon süreçlerine gösterilen özveri mevcuttur.
- Öğrencilerin tüm dersler ve diğer etkinliklerdeki başarıları şeffaf, adil ve tutarlı yöntemlerle ölçülmekte ve değerlendirilmektedir.
- Tüm kurumlarda öğrenci memnuniyeti değerlendirmesi yapılmakta ve çıktılar ilgili birimlere ulaştırılmaktadır.

Gelişmeye Açık Yönler ve Öneriler

- Program Eğitim Amaçlarının ve Program Çıktılarının daha güçlü kavranması
- Tüm süreçlerde iç ve dış paydaşların katılımının arttırılarak sürekli iyileştirme mekanizmalarına dahil edilmesi
- Altyapının ve özellikle engellilere yönelik olanakların güçlendirilmesi

Saygılarımızla.